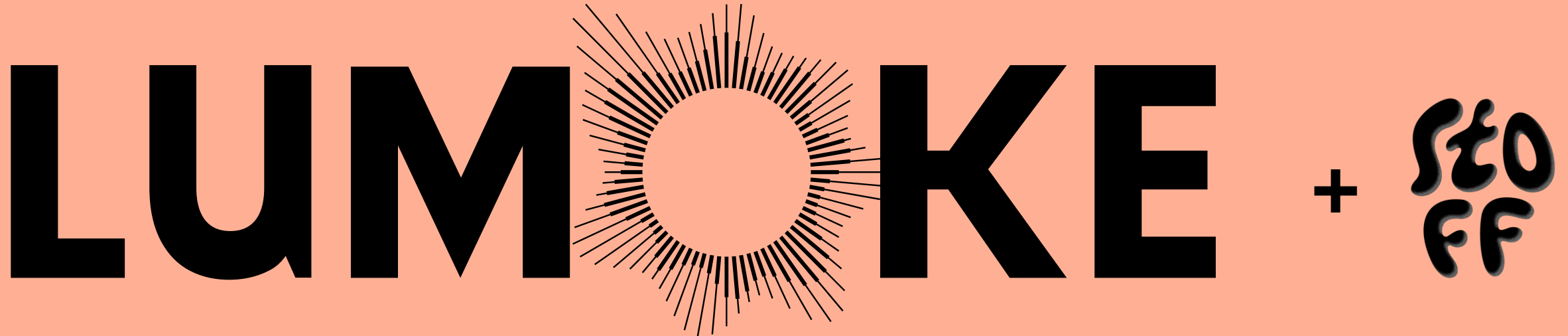

Musiikkiin painottuva opetus

Erityisen koulutustehtävän lukioiden valtakunnallisen kehittämistehtävän seminaari

OKM 4.10.2022

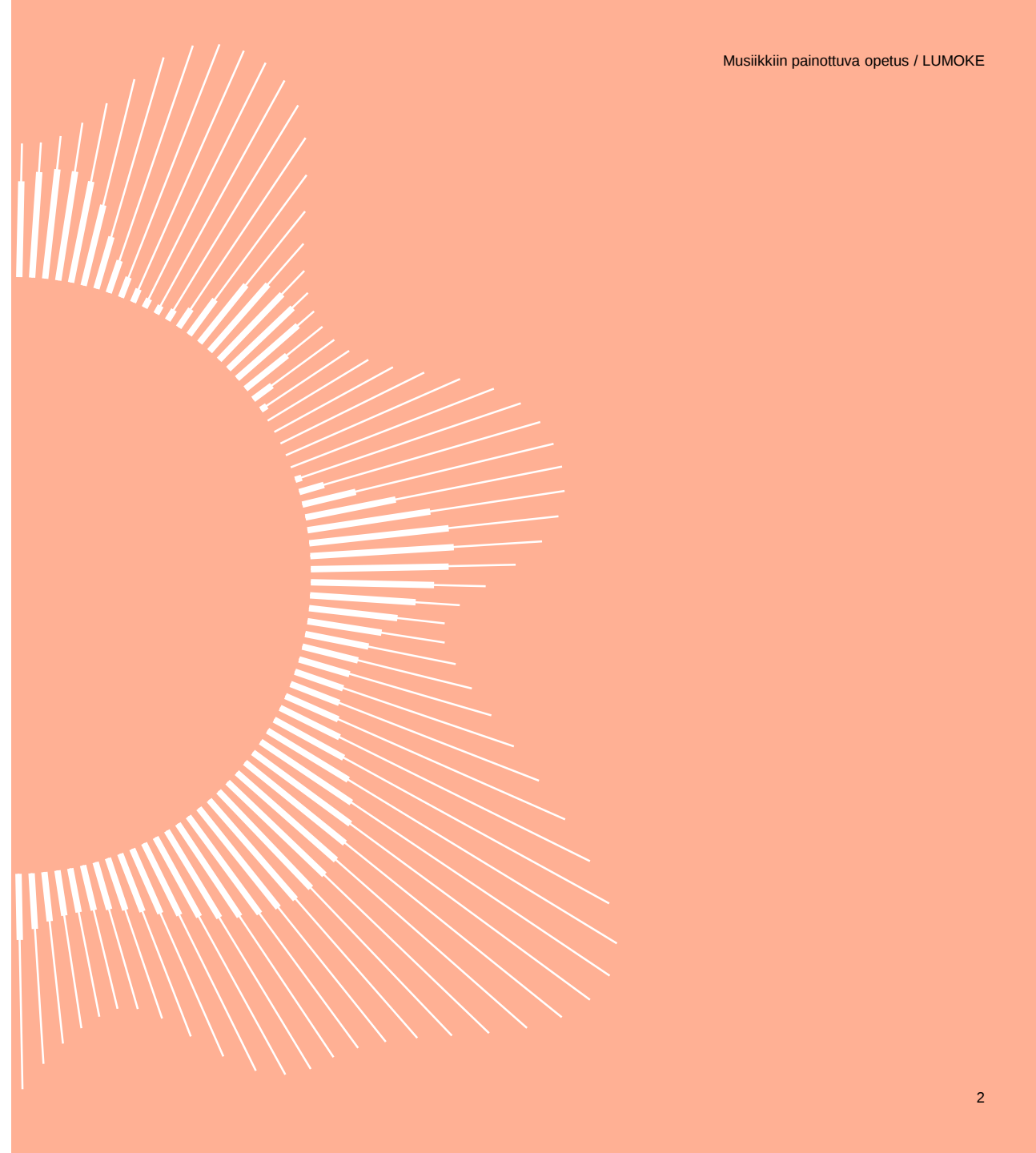

Lukion musiikinopetuksen kehittäminen

LUMOKE – Lukion musiikinopetuksen kehittäminen

Hankkeessa toimivat yhteistyössä kaikki valtakunnallista kehittämistehtävää toteuttavat musiikin erityisen koulutustehtävän lukiot:

- Sibelius-lukio, Helsinki
- Tapiolan lukio, Espoo
- Kaustisen musiikkilukio, Kaustinen
- Tölö gymnasium, Helsinki

Hankkeen tavoitteita

- Musiikinopettajien tukeminen ja auttaminen opetustyössään lukioissa (mm. opetusmateriaalit, koulutukset, verkostoitumisen edistäminen)
- Sellaisten konkreettisten menetelmien ja materiaalien jakaminen, jotka edistävät musiikinopiskelun toiminnallisuutta ja opiskelijoiden osallisuutta
- Isojen ja pienten taideproduktioiden ja niissä toteutettavien pedagogisten ratkaisujen ja hyvien käytäntöjen levittäminen ja jalkauttaminen lukioden opetukseen ja toimintaan
- Koulujen musiikinopetukseen soveltuvan tuottamis pohjaisen oppimisen menetelmän kehittäminen: musiikkia opitaan opiskelijalähtöisesti säveltämisen, sovittamisen, sanoittamisen, äänittämisen ja miksaamisen kautta
- Vertaiskokemusten ja samaistumiskohteiden tarjoaminen opiskelijoille ja opettajille taidealojen aktiivisesta toimijuudesta
- Opiskelijoiden vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojen kehittyminen
- Suomalaisen ja eurooppalaisen kansanmusiikin esille tuominen lukion musiikinopetuksessa koulusoittimia ja akustisia soittimia hyödyntäen
- Ruotsinkielisten musiikin opetusmateriaalien tuottaminen, ruotsinkielisten lukioden musiikinopettajien verkostoitumisen edistäminen ja ruotsinkielinen lukioden musiikinopettajien täydennyskoulutus

LUMOKE- lukioiden painopistealueet

Sibelius-lukio:

- koulujen perustyyötä tukevat, erityisesti suurten ryhmien hajauttamista, itsenäistä työskentelyä ja tiedonhakua tukevat oppimateriaalit ja työmuodot
  - pedagogisesti skaalatut sovitukset
  - instrumentti- ja laulunopetuksen materiaalit
  - opetusvideot
  - koulutyöpajat ja –konsertit

Tapiolan lukio:

- opiskelijälähtöiset luovat tavat projektityöskentelyssä ja tuottamispohjaisen oppimisen menetelmän kehittäminen
  - sävellys, sovitus, sanoitus, äänitys, miksaus, tuottaminen, tiimityöskentely

Kaustisen musiikkilukio:

- suomalaisen ja eurooppalaisen kansanmusiikin esilletuominen lukion musiikinopetuksessa
  - tärkeässä asemassa on koulusoittimien ja akustisten soitinten hyödyntäminen
- Kaustisen musiikkilukio on mukana kouluakkreditoinnilla Unescon aineettoman kulttuuriperinnön listauksessa kaustislaisen viulunsoiton osalta

Tölö gymnasium:

- ruotsinkielisen musiikinopetuksen tukeminen (esim. ruotsinkieliset opetusmateriaalit)

Toiveet ja palaute hanketyön perustana

Hankkeen sisällön toivekyselyt lukioiden musiikinopettajille

- hankkeen alussa (2019)
- hankkeen aikana (2022->)

Palautekyselyt opettajille

- koulutuksista ja seminaareista
- opetusmateriaaleista (nuotit, sovitukset, opetusvideot, äänitteet, kurssikokonaisuudet jne.)
- opetusmateriaalien verkkoalustasta (käytettävyys, materiaalien jaottelu, ulkoasu yms.)

Asiantuntijajapaneelit

- opettaja-asiantuntijaryhmiä opetusmateriaalien sisältösuunnittelun ja tuottamisen apuna
- yksittäiset asiantuntijaopettajat ja muut alan ammattilaiset apuna sisältöjen tuotannossa ja arvioinnissa
- verkkoalustan opettajakäyttäjien testiryhmä
- musiikkikasvatuksen didaktiikan opiskelijoiden palaute

Kentältä nousseita sisältötoiveita

Toivekysely v. 2019

- tukea suurten ryhmien eriyttämiselle
  - pedagogisesti skaalattuja sovituksia musisointiin
  - opetusvideoita ja –äänitteitä opetuksen eriyttämisen ja itsenäisen opiskelun tueksi
- opetusmateriaalia musiikin opetussuunnitelman 3. moduulin (Globaali uteliaisuus) tueksi
  - etnomusiikin opetusmateriaaleja
- ruotsinkielisiä opetusmateriaaleja

Palaute- ja toivekysely v. 2022

- koulutuksia
  - ryhmäyttäminen, ilmaisu, luova keksintä ja improvisointi
  - musiikin lukiodiplomi
  - sävellyttäminen
  - etnomusiikki
  - bändipedagogiikka
  - musiikkiteknologia
- opetusmateriaalit
  - ajankohtaisia yhteismusisointikappaleita tavalliseen lukioon
  - ideoita valinnaiskursseille
  - musiikkiliikuntaa ja kehorytmiikkaa
  - bändi-, etnomusiikki- ja kansanmusiikkimateriaalia
  - yhteismusisointiohjelmistoa

Toteutus

- Resurssit
  - projektikoordinaattorit
  - opettajaresurssit
  - ostopalvelut
- Koulutukset, seminaarit, työpajat, koulukiertueet, job shadowing
- Monipuoliset opetusmateriaalit
- Opetusmateriaalien digitaaliset verkkoalustat
  - LUMOKE-verkkoalusta
  - Stoff.fi
- Yhteistyöprojektit ja -tahot
- Hankkeen viestintä

Resurssit

Projektikoordinaattorit

- Sibelius-lukio: 2 osa-aikaista projektikoordinaattoria 60 % + 40 % = 100 %
- Tapiolan lukio: 1 osa-aikainen projektikoordinaattori 40 % (toimii myös Sibelius-lukion koordinaattorina 60 %)
- Kaustisen musiikkilukio: opettaja-projektikoordinaattori, jolla hankkeeseen 4 h/vk
- Töölö gymnasium: 1 projektikoordinaattori 70 % (sis. myös kuvataiteen kehittämistehtävän)

Opettajaresurssit

- Sibelius-lukio: 7-8 opettajaa, joiden hankkeeseen käytetty työaika on vastannut vuosittain yhden päätoimisen tuntiopettajan työmäärää. Vakinaistettu kaksi tuntiopettajaa ja palkattu muutama sivutoiminen tuntiopettaja
- Tapiolan lukio: 3 opettajaa, joilla hankkeeseen 4 h/vk/hlö
- Kaustisen musiikkilukio: 1 opettaja-projektikoordinaattori, jolla varattu hankkeeseen 4 h/vk, muut opettajat avustavat oman työn ohessa tarvittaessa
- Töölö gymnasium: 1 opettaja, jolla hankkeeseen 2,5 vvt

Ostopalvelut

- ostetaan monipuolisesti palveluita musiikki- yms. alojen ammattilaisilta
  - esim. studio-, kuvaus-, äänentoisto-, striimaus- ja koulutuspalvelut sekä opetusmateriaalien sisältötuotantoa
  - internetsivujen ja verkkoalustojen tekniset ratkaisut

Koulutukset, seminaarit, työpajat, koulukiertueet, job shadowing

LUMOKE-koulutukset, -seminaarit, –työpajat ja job shadowing

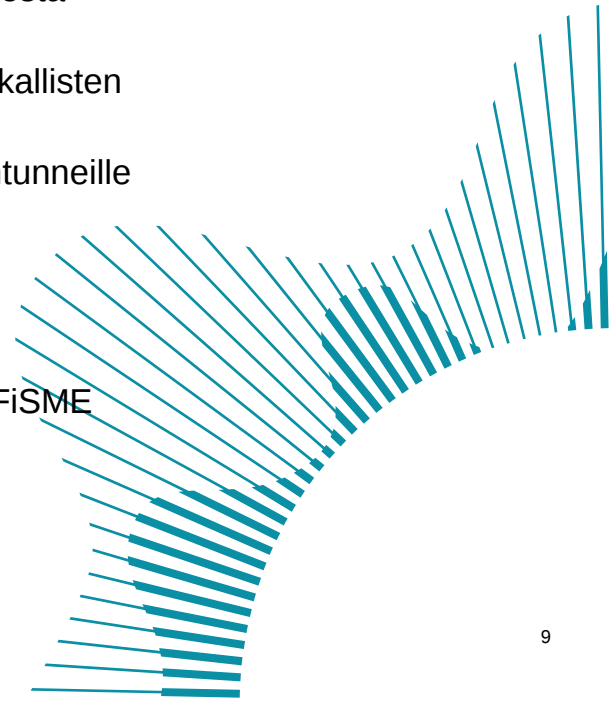
- koulutukset ja yhteistyöseminaarit lukioden musiikinopettajille koko maassa
  - asiantuntijakoulutukset
  - hyvien käytänteiden ja kokemusten jakaminen yhteistyöseminaareissa
- alueellisten koulutusten tukeminen
- job shadowing –mahdollisuuksien tarjoaminen LUMOKE-lukioissa
- LUMOKE-lukioiden opettajien omat koulutukset
- syksyyn 2022 mennessä järjestetty yli 40 koulutusta yms. tapahtumaa

Koulukiertueet ja opiskelijoiden työpajat yms.

- esim. Sibelius-lukion vuosittaiset Joul>Show- ja kuorojen kiertueet eri puolilla Suomea
  - hyvien käytänteiden jakaminen
  - esitellään musiikkia harrastuksena omanikäisten esiintyjien toimesta (rohkaaisu, inspiraatio)
- kiertueiden yhteydessä työpajoja opiskelijoille ja muuta yhteistyötä paikallisten lukioden kanssa
- järjestetään myös erikseen LUMOKE-työpajatunteja lukioden musiikintunneille (esim. kuorolaulu, bändipedagogiikka)

Muut tapahtumat

- osallistuminen kasvatus-ja musiikkialan eri järjestäjien tapahtumiin
  - esim. workshoppeja opettajille Suomen musiikkikasvatusseura FiSME ry:n valtakunnallisilla musiikkikasvatuspäivillä ja Koulujen musiikinopettajat KMO ry:n syys- ja kevätpäivillä sekä työpajoja opiskelijoille valtakunnallisilla musiikkilukiopäivillä

Opetusmateriaalit

Skaalatut sovitukset

- sovituksia koulusoitinyhtyeistä kamariyhtyeisiin, orkesteriin ja kuoroihin
- soitettavaa ja laulettavaa kaiken tasoille opiskelijoille
- musisointimateriaalia monipuolisesti eri genreistä
- ohjelmistoa musiikintunneille, itsenäiseen opiskeluun ja koulun juhliin
- monipuoliset, opetuksen eriyttämistä tukevat digitaaliset nuotit

Opetusvideot

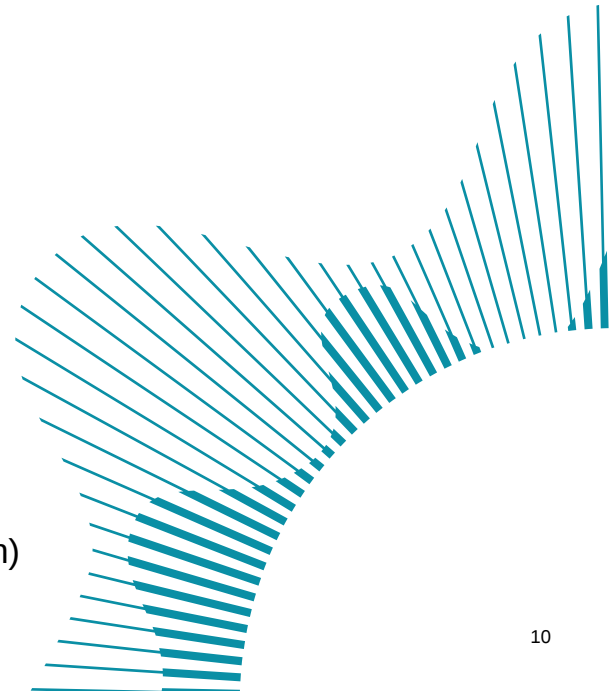
- instrumentti- ja laulunopetusvideot
- skaalattuihin sovituksiin liittyvät, opetuksen eriyttämistä ja/tai itsenäistä opiskelua tukevat opetusvideot (myös play along)
- ryhmäharjoitevideot (esim. ryhmäytys, rytmiikka, luova ilmaisu)
- asiantuntijapuheenvuorot, -haastattelut ja -luennot
- musiikkiteknologian opetusvideot
- etäkuoro (tulossa)
- LUMOKE-koulutus- ja seminaaritallenteet opettajille
- yms.

Studioäänitteet

- skaalattuihin sovituksiin liittyvät, opetuksen eriyttämistä ja/tai itsenäistä opiskelua tukevat harjoitus- ja esimerkkinauhoitteet

Teemoittain järjestetyt linkkikokoelmat

Valmiit musiikin kurssikokonaisuudet ja mahdollisuus koota materiaaleista kokonaisia opintojaksoja (myös itsenäiseen opiskeluun)

Opetusmateriaalien verkkoalustat

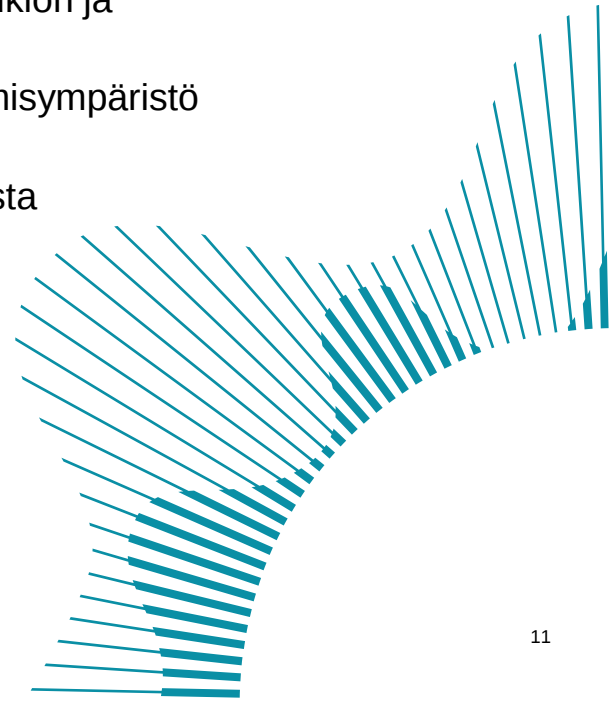
LUMOKE-verkkoalusta (www.lumoke.fi -> Opetusmateriaalit)

- suomenkielistä musiikin opetusmateriaalia lukioille
  - kaikki videomateriaali tekstitetty suomeksi (saavutettavuusnäkökulma)
  - käännökset ja tekstitykset jatkossa myös ruotsiksi?
- osa opetus- ja musisointimateriaaleista tekijänoikeussyistä kirjautumisen takana, osa avoimesti käytettävissä
  - lukioden musiikinopettajilla omat käyttäjätunnukset (pääsy myös vain opettajille tarkoitettuun materiaaliin)
  - lukioden opiskelijoilla yhteistunnus
  - vierailijatunnuksella pääsy avoiimiin materiaaleihin
  - salasanat uusitaan vuosittain
- hallinnointi- ja muokkausoikeudet Sibelius-lukion, Tapiolan lukion ja Kaustisen musiikkilukion projektikoordinaattoreilla
- tekninen alusta ja tuki Mediamasteri Oy:n Pinja LMS –oppimisympäristö (Moodle)
- verkkoalustalla tällä hetkellä 346 käyttäjää, joista 169 aktiivista (käyttöaste 49%)

käyttäjätunnus:
testitunnus.lumoke
salasana:
Test1@KM

Stoff-verkkoalusta (www.stoff.fi)

- ruotsinkielistä musiikin ja kuvataiteen opetusmateriaalia lukioille (yli 70 julkaisua)
- kaikki materiaali avoimesti käytettävissä
- muokkausoikeus Tölö gymnasiumin hankeryhmällä
- tekninen toteutus Extended Creative

Yhteistyöprojektit ja -tahot

Korkeakouluyhteistyö

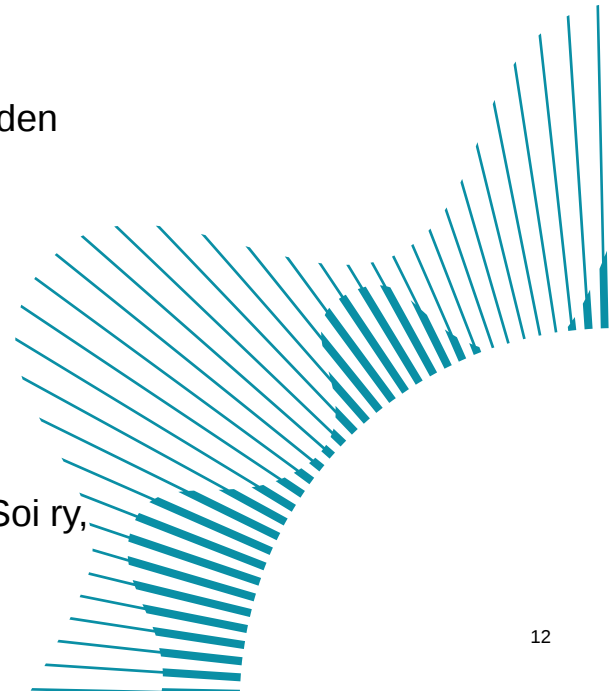
- Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Global Musicin ja Musiikkikasvatuksen aineryhmät, Taideyliopiston avoin yliopisto, Oulun ja Jyväskylän yliopistojen Musiikkikasvatuksen tutkinto-ohjelmat, Metropolian Avoin AMK
  - opetusharjoitteluyhteistyöt, koulutukset ja kurssit opettajille ja opiskelijoille, yhteistyö opetusmateriaalien tuotannossa sekä musiikkikasvatuksen didaktiikan opetuksessa

Lukioyhteistyö

- musiikkilukioverkostossa toimiminen ja sen kehittäminen
- lukioden musiikinopettajien verkostojen kehittäminen
- yhteistyö muiden erityisen kehittämistehtävän lukioden kanssa
- muut yhteistyölukiot (esim. LUMOKE-koulutukset, Sibelius-lukion JouluShow- ja kuorokiertueet työpajoineen, job shadowing, lukioden musiikinopettajien alueellisten koulutusten tukeminen)

Muut yhteistyötahot

- musiikin alan freelancerit, ammattitaiteilijat ja –pedagogit
- yhteistyöyritykset, -yhdistykset ja muut yhteisöt
  - esim. YLE, Teosto ry, Mediamasteri Oy, Sqare Ink Oy, Mättö Media Oy, Takki Auki Productions Oy, Kamala Productions Oy, Tutkimustie Oy, Kipinä Productions Oy, JaSeSoi ry, Uusinta Ensemble, Rakata, Stella Polaris ry, Näppärit ry

Viestintä

Nettisivut ja verkkoalustat

- www.lumoke.fi
  - > Opetusmateriaalit (verkkoalusta)
    - mahdollisuus viestiä käyttäjille verkkoalustan kautta (346 käyttäjää)
- www.stoff.fi

Sosiaalinen media

- Facebook
  - LUMOKE-hanke (311 seuraajaa)
  - Suomen lukioden musiikinopettajat –ryhmän perustaminen ja ylläpito (223 jäsentä)
  - Stoff-musik –ryhmän perustaminen ja ylläpito
  - Mitä tehdä musatunnilla ja Musalukiomaikat –ryhmissä viestiminen (12 200 + 45 seuraajaa)
- Instagram
  - lumokehanke (102 seuraajaa)
  - stoff.fi (24 seuraajaa)

Uutiskirje

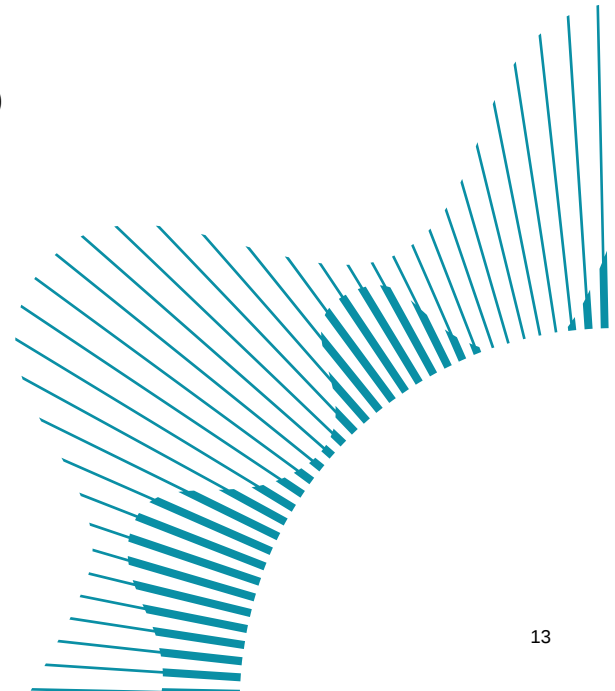
- LUMOKE-uutiskirje n. 4-6 krt lukuvuodessa sähköpostitse (Mailchimp, 445 vastaanottajaa ja nettisivuille)

Postituskampanjat

- Stoff-postitus ruotsinkielisten lukioden musiikinopettajille keväällä 2020 (36 lukiota)
- LUMOKE-postitus kaikkien lukioden musiikinopettajille keväällä 2022 (371 lukiota)

Näkyvyys messuilla ja tapahtumissa

- esim. Koulujen musiikinopettajat KMO ry:n syys- ja kevätpäivät, musiikkilukiopäivät, valtakunnalliset lukiopäivät, Suomen musiikkikasvatusseura FiSME ry:n valtakunnalliset musiikkikasvatuspäivät, DUNK: Konst- och musikutbildningsdagarna, Educa-messut (tulossa), ITK-messut (tulossa)

Onnistumisia

Koulutukset ja seminaarit

- kentän kuuntelu koulutussisältöjen suhteen
- verkostoitumisen ja keskustelun mahdollistaminen musiikinopettajien kesken
- hyvien käytänteiden jakaminen
- täydennyskoulutusta nimenomaan lukioiden musiikinopettajille (muualla ei juurikaan tarjolla)

Opetusmateriaalit ja verkkoalustat

- uuden, ilmaisen ja sähköisen musiikin opetusmateriaalin tuottaminen (materiaalia ei enää juurikaan saatavilla kustantajilta)
  - paljon kyselyjä myös ala- ja yläkoulun puolelta vastaavalle verkkoalustalle ja opetusmateriaaleille
- etäopetukseen soveltuvat sähköiset materiaalit, etenkin koronapandemian aikana
- hankerahoitus mahdollistaa tekijänoikeuksien alaisen musisointimateriaalin julkaisemisen

Haasteita

Hankkeen tunnettuus ja tulosten saaminen opettajien käyttöön

- lukioiden musiikinopettajien tavoittaminen
  - viestinnälliset haasteet (esim. uutiskirjeet helposti roskapostisuodattimiin, vain keskimäärin 34% lukee)
- opettajien kynnys uusien digitaalisten alustojen käyttämisen aloittamiseen

Opetusmateriaalituotantoon liittyvät haasteet

- oikeantasaisen materiaalin tuottaminen
  - tieto ruohonjuuritasolta erityistehtävälukioihin
  - sopivien tekijöiden löytäminen
- musiikin tekijänoikeudet ja sopimukset

Resurssihaasteet

- hanketyön kuormittavuus hankelukioiden opettajille
  - hanketyötä vaikea integroida perustyöhön: vaikka työaika pyritään resursoimaan, aito kehittäminen vaatii aikaa ja rauhaa, jota on arjen keskellä usein vaikeaa löytää
- Koronapandemia
  - ei livetilaisuuksia, laulukielto, etäopetus

Avoimia kysymyksiä

Hankkeen raportointi

- mitä vaaditaan?
- työkalut, pohjat?

Hankkeen vaikuttavuuden arviointi

- miten, kuka?
- työkalut, pohjat?

Hankkeen jatko

- onko jatkoa mahdollisesti tulossa?
- mitä tapahtuu hankkeen päättymisen jälkeen?
  - opetusmateriaalit, sopimukset, verkkoalustojen ylläpito yms.?

Kiitos!

Anni Elonen,
projektikoordinaattori / Sibelius-lukio

Auroora Kiiski Touizrar
projektikoordinaattori / Sibelius-lukio ja Tapiolan lukio

Ville Ojanen
projektikoordinaattori / Kaustisen musiikkilukio

Kia Tallgren
projektikoordinatori / Tölö gymnasium